

DOI: 10.22034/ARPP.2021.12363

گزارش علمی کوتاه

از شمال غرب اولین گزارش نژاد TTRTF عامل زنگ ساقه گندم پندم اولین گزارش نژاد اولین گزارش نژاد اولین گزارش اولین ایران (شمال غرب، اقلیم سرد)

دریافت: ۹۹/۸/۳ بازنگری: ۹۹/۸/۱۸ پذیرش: ۹۹/۹/۵ علی عمرانی ^{Ng} و رامین روحپرور ^{Ng}

ا استادیار پژوهش، بخش تحقیقات علوم زراعی و باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل (مغان)، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مغان، ایران (ali_omrani90@yahoo.comیا). استادیار پژوهش، موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران. استادیار پژوهش، بخش تحقیقات علوم زراعی و باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجانشرقی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تبریز، ایران.

زنگ ساقه یا سیاه گندم با عامل قارچی Puccinia graminis f. sp. tritici از مهمترین و خسارتزاترین بیماریهای گندم در سراسر جهان میباشد. بیمارگر زنگ ساقه گندم بهدلیل داشتن میزبانهای حدواسط و تکمیل چرخه زندگی خود از طریق تولید مثل جنسی (نوترکیبیهای ژنی) دارای تغییر پذیری و انعطاف پذیری بالا در تولید نژادهای جدید با الگوی بیماریزایی متفاوت می باشد. نژاد TTRTF یکی از نژادهای جدید و پرآزار بیمارگر زنگ ساقه گندم میباشد که از سال ۲۰۱۴ در جورجیای آمریکا وجود داشته است، ولی برای اولین بار در سال ۲۰۱۶ به دنبال شیوع گسترده بیماری زنگ ساقه در مزارع گندم دوروم از سیسیل ایتالیا گزارش شد (Patpour et al. 2018). این نژاد که در سال ۲۰۱۶ در مصر مشاهده شده بود، در سال ۲۰۱۸ از این کشور، و متعاقبا در سال ۲۰۱۷ از مجارستان و در سال ۲۰۲۰ از اریتره گزارش شد (Patpour *et al*. 2020). در این پژوهش طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸، از مناطق مختلف ایران ۱۵۰ نمونه زنگ ساقه از روی گندمهای آلوده جمعآوری شد. تعیین نژاد جدایههای تک جوش شده با استفاده از مجموعهی ۲۰تایی ژنوتیپهای گندم افتراقی آمریکای شمالی (تهیه شده از مرکز سیمیت) و مجموعه ۴۵تایی ژنوتیپهای افتراقی تکمیلی (تهیه شده از ایکاردا) از طریق روش کددهی (Jin et al. 2008) انجام شد. تیپ آلودگی ژنوتیپهای افتراقی پس از گذشت ۱۴ روز از مایهزنی براساس مقیاس تغییر یافته صفر تا چهار (1995) McIntosh et al. ثبت گردید. نتایج تعیین نژاد حاکی از آن بود که تنوع نژادی بالایی در بین جدایهها وجود داشت. تعیین نژاد جدایههای منطقه اشنویه استان آذربایجانغربی منجر به شناسایی نژاد TTRTF در شمالغرب کشور شد. واکنش ژنوتیپهای حامل ژنهای 3r5 Sr23 Sr21 Sr20 Sr19 Sr18 Sr17 Sr16 Sr15 Sr14 Sr13 Sr12 Sr11 Sr10 Sr9g Sr9e Sr9d Sr9b Sr9a Sr8b Sr8a Sr7b Sr7a Sr6 Sr26 Sr27 Sr20 Sr27 Sr30 Sr31 Sr30 Sr32 Sr31 Sr30 في البيت به اين نژاد بهصورت مقاومت مشاهده شد. واكنش ژنوتيپهاي حامل ژنهاي Sr44 هاي نژاد بهصورت مقاومت مشاهده شد. واكنش ژنوتيپهاي حامل ژنهاي Sr44 هاي نژاد بهصورت مقاومت مشاهده شد. Sr45 و Sr50 (ژنهای مقاومت در مرحله گیاه بالغ) نسبت به نژاد TTRTF بهصورت حساسیت گزارش شده است (2020) Patpour et al. 2020). برخی از ژن-های مقاومت به زنگ سیاه که در مقابل اغلب نژادهای قارچ P. graminis f. sp. tritici در کشور موثر بودند، نسبت به این نژاد بیاثر شدهاند. نژاد TTRTF به دلیل داشتن الگوی جدید بیماری زایی، تهدیدی جدی برای امنیت غذایی جهان به ویژه در مناطق مستعد زنگها مانند ایران به شمار می رود. شناسایی منابع مقاومت موثر نسبت به این نژاد و استفاده از آنها در برنامههای بهنژادی گندم یکی از راهکارهای اصلی مدیریت بیماری زنگ سیاه می-ىاشد.

كلمات كليدى: الگوى بيماريزايي، ژنهاى مقاومت، منابع مقاومت Sr ميزبان حدواسط

First report of TTRTF race of the wheat stem rust pathogen, *Puccinia graminis* f. sp. *tritici* from Iran (Northwest, Cold Zone)

Received: 24 Oct 2020 Revised: 8 Nov 2020 Accepted: 25 Nov 2020

Ali Omrani^{1⊠ ID}, Ramin Roohparvar^{2, 3}

¹Assistant Professor, Crop and Horticultural Science Research Department, Ardabil Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Moghan, Iran (□ali_omrani90@yahoo.com) ²Assistant Professor, Seed and Plant Improvement Institute, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Karaj, Iran. ³Assistant Professor, Crop and Horticultural Science Research Department, East Azarbaijan Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tabriz, Iran.

Stem rust or black rust of wheat caused by Puccinia graminis f. sp. tritici (Pgt) is one of the most important and devastating wheat diseases, worldwide. Pgt possesses a high potential of genetic recombination through sexual reproduction on intermediate host which could lead to the production of new races with various virulence patterns. TTRTF, one of the novel and virulent races of Pgt, has been present in Georgia, USA since 2014; however, it was officially reported in 2016 following a widespread outbreak of stem rust on durum wheat in Sicily, Italy (Patpour et al. 2018). This race was observed in Egypt in 2016, and reported from Hungry, Egypt and Eritrea in 2017, 2018 and 2020, respectively (Patpour et al. 2020). In this study, 150 stem rust samples were collected from infected wheat fields in different regions of Iran during 2014 to 2019. Race analysis of single-pustuled isolates was carried out using 20 North American differential wheat genotypes (obtained from CIMMYT) as well as a set of 45 supplementary differential genotypes (obtained from ICARDA) based on Jin et al. (2008) method. Infection types of differential genotypes were recorded based on modified 0-4 scale of McIntosh et al. (1995) at 14 dpi. Results revealed high pathotypic (race) diversity among collected Pgt isolates. Race analysis of isolates from Oshnavieh region, West Azerbaijan province led to identification of the race TTRTF from northwest of Iran. Inoculation of wheat genotypes carrying the resistance genes Sr5, Sr6, Sr7a, Sr7b, Sr8a, Sr8b, Sr9a, Sr9b, Sr9d, Sr9e, Sr9g, Sr10, Sr11, Sr12, Sr13, Sr14, Sr15, Sr16, Sr17, Sr18, Sr19, Sr20, Sr21, Sr23, Sr28, Sr29, Sr34, Sr35, Sr36, Sr37, Sr38, SrTmp and SrMcn revealed susceptible reaction to TTRTF. Contrarily, wheat genotypes carrying the resistance genes Sr22, Sr24, Sr25, Sr26, Sr27, Sr30, Sr31, Sr32, Sr33, Sr39 and Sr40 were evaluated as resistant to this race. However, reaction of genotypes carrying the genes Sr44, Sr45, and Sr50 (adult plant resistance genes) to TTRTF race of Pgt has been reported as susceptible (Patpour et al. 2020). Some of the Sr resistance genes that displayed effectiveness against many Iranian P. graminis f. sp. tritici races are ineffective to this race. Due to new virulence pattern, this race is assumed as a serious threat to global food security, particularly in rust suitable areas including Iran. Identification of effective sources of resistance to TTRTF, and exploiting them in wheat breeding programs could be considered as one of the main strategies in stem rust management.

Keywords: Virulence pattern, *Sr* resistance genes, Sources of resistance, Intermediate host

How to cite:

شکل ۱. واکنش ژنوتیپهای گندم حامل ژنهای مقاومت نسبت به نژاد TTRTF قارچ A. Puccinia graminis f. sp. tritici. ژنوتیپهای مقاوم شکل ۱. واکنش ژنوتیپهای گندم حامل ژن های مقاومت نسبت به نژاد TRTF قارچ Sr36 قارچ Sr36 و CnsSrTmp حامل ژن Sr24 حامل ژن Sr24 حامل ژن Sr24 می شکل ۱. و Sr36 و Sr7mp

Figure 1. Reaction of wheat genotypes carrying resistance genes to the race TTRTF of *Puccinia graminis* f. sp. *tritici*. **A.** Resistant genotypes LcSr24Ag carrying *Sr24*, and BtSr30Wst carrying *Sr30*, **B.** Susceptible genotypes W2691SrTt-1 carrying *Sr36*, and CnsSrTmp carrying *SrTmp*.

References

Jin Y, Szabo LJ, Pretorius ZA, Singh RP, Ward R, et al., 2008. Detection of virulence to resistance gene Sr24 within race TTKS of Puccinia graminis f. sp. tritici. Plant Disease 92: 923–926.

McIntosh RA, Wellings CR, Park RF, 1995. *Wheat Rusts: an Atlas of Resistance Genes*. CSIRO Publishing, Melbourne, Australia. 200 pp.

Patpour M, Hovmøller MS, Hansen JG, Justesen AF, Thach T, *et al.*, 2018. Epidemics of yellow and stem rust in Southern Italy 2016-2017. *BGRI 2018*. Apr 14th, Marrakech, Morocco. https://www.globalrust.org/all-bgri-abstracts.

Patpour M, Justesen AF, Tecle AW, Yazdani M, Hovmøller MS, 2020. First report of race TTRTF of wheat stem rust (*Puccinia graminis* f. sp. *tritici*) in Eritrea. *Plant Disease* 104: 3 (Short scientific report).

This is an open access article under the CC BY NC license (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/2.0/)